RETHORICAL-PRAGMATIC PARTICULARITIES IN THE CURRENT ROMANIAN TV INTERVIEW

Aurelia-Loredana Alexandrescu

PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: This paper aims to analyze the main rhetorical and pragmatic features of the cultural interview within the TV show Profesioniștii – The Professionists, broadcast on Saturday night on TVR1, moderated by Eugenia Vodă, and having as guest the theologian and writer Bartolomeu Anania. Among the pragmatic-rhetorical features, the following will be selected in order to be discussed Sacramental bread, chiasmus, argumentative metaphor, repetition, polemical negation, persuasive strategy of the quote, various types of speech marks with different pragmatic roles(with a thematic role, of organizing the discourse, of connecting the different parts of the discourse, with an explanatory character), deictic elements used ostentatiously.

Keywords: discurs mediatic, interviu, particularități retorice și pragmatic/ the media discourse, interview, rhetorical and pragmatic features

În literatura de specialitate, prin discursul mediatic se înțelege„un discurs general care amalgamează şi focalizează cunoştinţele şi credinţele despre ce a fost, ce este şi ar trebui să fie, evident cu accentuarea prezentului („news", „now", „hic et nunc"), dar fără excluderea memoriei şi prospectivei"[1].

În ceea ce priveşte participarea instanţelor la actul de comunicare, Mariana Steluța Coculescu[2] precizează că discursul mediatic se produce între două instanţe, de emisie și de recepţie. *Instanţa emiţătoare* este formată din două entităţi distincte, ce produc mesajul discursiv, care este compus din sunete şi imagini: participanţii din platou, implicaţi în schimbul verbal şi care realizează componenta verbală a mesajelor, şi tehnicienii din spatele platoului televizual, cei care transmit imaginea, contribuind, astfel, prin vizual la complexitatea mesajului televizual. *Instanţa receptoare* este reprezentată de publicul telespectator, prin extensie întreaga societate, fiind un consumator al produsului televizual.

În practica mass-media, interviul este perceput „ca o conversație planificată și controlată între două persoane, care are un anumit scop, cel puțin pentru unul dintre participanți"[3]. Reporterul are sarcina să incite la conversație persoana intervievată, să o determine să prezinte ceea ce ar putea captiva publicul larg. Din perspectiva eficienței sale, interviul pentru televiziune constituie o specie utilă și privilegiată, în sensul că scurtează distanţele, stimulează jocul de rol, precum și dinamica ideilor și contribuie, la ceea ce

[1]Daniela Rovența-Frumușani, *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, Editura Tritonic, București, 2012, p. 134.
[2]Mariana Steluța Coculescu, *Discursul televizual. Între cooperare și polemică*, Editura Universității Petrol-Gaze din Ploiești, 2008, p. 13.
[3] Dorin Popa, *Textul jurnalistic. Genuri și specii* (curs), Editura Universității „Alexandru Iona Cuza", Iași, 2002, p. 95.

BDD-A32438 © 2020 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:18:10 UTC)

interpretările media moderne numesc ,,teatralizarea informaţiei”[4], fabricând în manieră instantanee senzaţionalul, originalitatea şi spectacolul.

Pentru a ilustra câteva dintre strategiile retorico-pragmatice prezente în discursul televizual, am ales un interviu cultural găzduit de postul de televiziune TVR1, în intervalul orar 23^{00}- 23^{45}, în cadrul emisiunii *Profesioniștii*, moderator fiind Eugenia Vodă, iar invitat, teologul și scriitorul Bartolomeu Anania.

Cadrul participativ al locutorilor din platou cuprinde formatul de producere și formatul de receptare a enunțului televizual. Acest cadru profesional unde se creează cuvântul este simultan şi locul unde îşi desfăşoară activitatea specialiştii în difuzarea imaginii (tehnicieni, instrumente tehnice etc.). *Formatul de producere* este constituit din moderatorul emisiunii, Eugenia Vodă (EV), care reprezintă interesele publicului telespectator, și invitatul său, teologul Bartolomeu Anania. *Formatul de receptare* a mesajului difuzat cuprinde publicul telespectator. Cadrul spațio-temporal este mereu reiterat. Emisiunea *Profesioniștii* se desfășoară în studioul de televiziune și durează 45 de minute. *Schema de dispunere a rolurilor* este ,,față în față”, la masă, dezvoltând o relație armonioasă, de cooperare, fără public integrat. *Scopul* interviului televizual este de a informa publicul cu privire la biografia invitatului, de a-i crea un ethos favorabil, dar și de a surprinde anumite detalii mai puțin cunoscute. În mod special, această ediție își propune definirea și promovarea acestei personalități din spațiul spiritual românesc, dar și reabilitarea sa ca persoană despre care s-a spus că a colaborat cu securitatea, lucru dezmințit de către invitat. *Tema* emisiunii o constituie realizarea portretului unui teolog, dar și scriitor, Bartolomeu Anania. Printre obiectivele instanței de enunțare televizuală se numără: crearea de convingeri, prezentarea și comentarea unor evenimente, persuadarea și atragerea publicului prin intermediul adevăratelor spectacole verbale. *Formatul comunicațional* al emisiunii presupune construirea în comun de către moderator și invitat a unui dialog argumentativ, cu scopul de a modela conștiințe într-un mod constructiv.

I.Particularități retorice

Vom analiza, în continuare, câteva *strategii argumentative*, argumentarea fiind văzută ca o modalitate de a acționa asupra celuilalt prin discurs. Oferim câteva exemple excerptate din interviul propus spre analiză.

1. Anafora- strategie argumentativă. Una dintre strategiile argumentative utilizate

în interviul propus spre analiză este anafora. Dacă în *accepţie lingvistică*, *anafora* este ,,relaţia dintre două elemente lingvistice, în care cel care apare ulterior în discurs (numit *anaforic*) nu are un sens de sine stătător, ci este interpretat semantico-referenţial prin raportare la elementul deja apărut (*antecedent* sau *sursă*): anaforicul preia valoarea referenţială sau sensul contextual al antecedentului”[5], asigurând continuitatea şi coerenţa discursului, în *accepţie retorică*, anafora, figură sintactică, este realizată prin ,,repetarea unui cuvânt sau a unui grup de cuvinte la începutul unor fragmente succesive de enunţ”[6]:

- BA: și cu șervetul pe mână ↑ am învățat repede să umblu cu farfuriile ↑ să dansez cu

ele printre mese ↑ + avea restaurant și grădină ↑ + și serveam și restaurant ↑ + și grădină ↑ + așa ↑ + și am câștigat foarte mulți bani prin muncă cinstită ↑ de aceea n-am jucat *niciodată* la noroc niciodată în viața mea ↑ *niciodată* n-am tras la loterie ↑ fiindcă nu cred în

[4]Daniela Zeca-Buzura, *Jurnalismul de televiziune*, Editura Polirom, Iaşi, 2005, p.106.
[5]Rodica Zafiu, ,,Anafora”, în *Gramatica limbii române II, Enunţul*, Academia Română, Institutul de Lingvistică ,,Iorgu Iordan- Al. Rosetti”, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, pp. 656-657.
[6]Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călăraşu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaş, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*,de verificat Editura Nemira, Bucureşti, 2001, p. 46.

BDD-A32438 © 2020 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:18:10 UTC)

banul nemuncit ↑ ++ am fost şi în atelier ↑ şi am lucrat în atelier de confecţionat garnituri de chiulasă pentru automobile +++ (p. 9).

Aşadar, prin reiterarea unui cuvânt sau a unui grup de cuvinte la începutul unor fragmente succesive, locutorul şi interlocutorul atrag atenţia asupra unei idei pe care doresc să o sublinieze, să o descopere destinatarului. Ideea nu rămâne neobservată, ci, prin ,,repetarea unor cuvine sau expresii cu funcţie semnificantă, urmează a fi, cu siguranţă descoperită şi analizată de către destinatar"[7], fixând astfel în conştiinţa telespectatorilor informaţia transmisă.

2. **Chiasmul-**este o figură de stil care constă în reluarea, în ordine inversată, a două

cuvinte sau expresii. Iată un exemplu de chiasm excerptat din interviul analizat, care se reduce la negarea contrariului termenului pe care vrem să îl afirmăm:

- BA: că am fost trimis ca să compromit pe episcopul Valeriu (x) ceea ce este ⊥ am

polemizat cu el ↑ şi am polemizat cu voluptate ↑ apropo de polemistul din mine ↑ pentru că şi el era un polemist redutabil. am refuzat să fiu anexat ++ şi atunci < **F** NU TE IARTĂ>nici stânga ↑ + nici dreapta ↑ + şi atunci care este reacţia ↑ + *stânga te aruncă în braţele dreptei*↑ şi spune că eşti legionar ↑ + *iar dreapta te aruncă în braţele stângii*↑ şi spune că ai fost comunist ↑ + sau că eşti comunist ↑ sau securist ↑ sau mai ştiu eu. (p. 25).

Prin urmare, ,,nu te iartă" devine ,,ţine minte sau te acuză" în contextul dat.

3. **Metafora argumentativă.** Metafora substituie şi totodată nuanţează fapte, stări,

atitudini, comportamente[8], oferind o cheie de interpretare a realităţii[9] printr-o comparaţie subînţeleasă. Rovenţa Frumuşani arată că se poate vorbi despre ,,presiunea metaforei legată de efectul interpretării", întrucât acest tip de metafore constituie ,,rezultatul unei deducţii"[10] deoarece şi aici al doilea termen al comparaţiei lipseşte.

- BA: şi atunci mi-a zis ştiţi ce se întâmplă ↑ ++ zice ,,vă faceţi un rău ↑ de ce s-o purtaţi

în cârcă ↑ ca pe o povară ↑ ++ **<Î** IERTAŢI-O ↑ ŞI DAŢI POVARA JOS ↑ ŞI RĂMÂNEŢI LIBER >". < **F** transmit acest sfat care nu este al meu >ci ci îl deţin de la duhovnicul meu ↑ tuturor celor care nu-şi poate ierta du'+*fiecare duşman* ↑ *pe care nu l-ai iertat* ↑ *este o POVARĂ* ↑ *pe care o porţi în CÂRCĂ* ↑ *şi care te cocoşează*. (p. 21);

- BA: a fost cea mai grea cruce a vieţii mele ↑ care se prelungeşte până în ziua de astăzi

↑ iar de curând ↑ am citit undeva eram informator al securităţii din < **Î** DIN NOUĂ SUTE PATRUZECI ŞI CINCI > ↑ în ciuda faptului ↑ acum câţiva ani de zile ↑ când < **F** nu eram arhiepiscop >+ *într-un ziar de Bucureşti* ↑ *mi-a fluturat numele ă* + *sub semnul îndoielii*↑ şi atunci am făcut o declaraţie ↑ pe care trebuie publicată (p. 24);

- EV: aţi ajuns la ceea ce se cheamă + vârsta senectuţii ↑ + adică o existenţă plină de

încercări ↑ după o viaţă chinuită ↑ +++ în care aţi evadat în literatură ↑ în zona fantasticului ↑ sau în zona miturilor ↑ ++ oricum +++ într-o literatură < **F** RUPTĂ >↑ într-un

[7]Luminiţa Hoarţă Cărăuşu, ,,Arsenie Boca, <Cărarea împărăţiei>. Particularităţi morfosintactice şi retorico-pragmatice", în *Analele ştiinţifice* ale Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza"din Iaşi (serie nouă), secţiunea IIIe, Lingvistică, tomul LX/ 2014,pp. 51-80.

[8] Raluca-Mihaela Nedea, *Discursurile lui Cicero. Structuri şi strategii argumentative*, Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă şi Artă, Bucureşti, 2007, p. 188.

[9]Aura Bărîcă, *Metaforă şi corporalitate în discursul media*, Editura Paralela 45, Piteşti, 2009, p. 7.

[10]Daniela Rovenţa-Frumuşani, *Argumentarea. Modele şi strategii*, Editura Bic All, Bucureşti, 2000, p. 119.

BDD-A32438 © 2020 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:18:10 UTC)

fel de realitate ↑ sau + într-o altfel de realitate decât cea realistă ↑ *ați ajuns la vârsta unui amurg↑senin↑ echilibrat*↑ (p. 28).

4. Repetiția, „o sursă majoră a emfazei”[11], constă înrepetarea unui sunet, a unui cuvânt sau a unei structuri morfo-sintactice, ,,accentuând fărâmițarea discursului în episoade detaliate”[12], ajutând astfel vorbitorul ,,să insiste asupra unei idei”[13] saua unui eveniment complex care ar trece neobservate de către ascultător:

- BA: ea era nevăzătoare ↑ (…) în această absență a mea ↑ sora mea mai mică a murit ↑

< **R** cred că a făcut o tuberculoză galopantă ↑ care a stins-o *foarte foarte* repede ↑ și *foarte* lucidă **>.** omul tuberculos este foarte lucid până în clipa morții +++ este o caracteristică a acestei boli .(p. 5);

- BA: da + da + cam douăzeci de minute ↑ pentru că celula de la aiud este în principal

⊥ că cine a construit-o ↑ sau mai târziu ↑ au pus calorifer ↑ care nu a funcționat ↑ < **F** POATE PE VREMURI>↑ nu l-am văzut funcționând ↑ însă aceste țevi și pe orizontală ↑ și pe verticală ↑ care transmiteau sunetele până la distanțe *foarte foarte* mari. (p. 19);

- BA: vreți să vă spun o treabă ↑ ca la un duhovnic ↑ ++ da duhovnicul meu ↑ de care vă

vorbeam ↑ ++ i-am spus o dată „ < **F** CĂ ESTE O PERSOANĂ ↑ PE CARE-MI ESTE *FOARTE* ↑ *FOARTE GREU* [S-O IERT” >. (p. 21);

- BA: <**J** *simplu***]** +*simplu* de tot + foarte *simplu*.> (p. 21)
- EV: totuși + bănuiesc ↑ ierarhia + religioasă ↑ ierarhia bisericească ↑ presupune ș-o

anumită rigiditate ă ↑ + putem s-o comparăm într-un fel cu armata ↑

BA*: într-un fel + da*↑ +*într-un fel + da*↑ + o structură ierarhică ↑ o disciplină ↑ (p. 22);

- BA: iată ce se întâmplă ↑+ era ateu și la un moment dat + a intrat dar într-un *salon* de

bolnavi ↑ + c:u seringa în mână ↑ ++ dar într-un *salon* în care murise o ++ zi înainte un bolnav ↑ *murise altul*↑ *murise altul*+ și + atuncia s-a pomenit o femeie ↑ + și când l-a văzut ,,<**Î** DOMNULE DOCTOR ↑ AI VENIT SĂ MĂ OMORI ȘI PE MINE >↑ (p. 27);

- BA: și atunci trebuie să fie primit +++ așa încât un scriitor profesionist ă ↑ +++ ceea

ce *mi-am dorit*↑ +*mi-am dorit*↑ + și am urmărit toată viața ↑ +++ de aceea am socotit eu că arhieria ↑ sau administrația bisericească superioară ↑ m-au solicitat < **F** PREA MULT >↑ ++ pentru ca să-mi dea răgaz să mai *scriu* și literatură ↑ sau cel puțin ++ o *scrii*↑ dar n-o mai *scrii* cu libertatea ↑ ca atunci când ești diacon ↑ **< Î** în treapta de jos >↑ și în care ai mai + puțină răspundere ↑ sau mai puțină + poză publică ↑ (p. 28);

- EV: *dar v-ați îndoit*↑ *v-ați îndoit* și ↑

BA: nu de Dumnezeu ↑ de existența Lui ↑ ++ dar poate pronia ↑ de veghea Lui ↑ ++ dar mai mult m-am îndoit de mine ↑ decât de El.

[11]Maria Cvasnîi Cătănescu, *Retorica publicistică. De la paratext la text*, Editura Universității din București, 2006, p. 199.

[12]*Chaïm*Perelman, Lucie Olbrechts-Tyteca, *Tratat de argumentare. Noua retorică*, Traducere şi indecşi de Aurelia Stoica, Prefață de Michel Meyer, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iaşi, 2012, p. 217.

[13]Luminița Hoarță Cărăușu, „Dezbaterea televizată românească actuală. Personalități ale diasporei” (Actele Simpozionului internațional Cultură și identitate românească.Tendințe actuale și reflectarea lor în diaspora, 22-24 septembrie 2010), în *Cultură şi identitate românească. Tendinţe actuale şi reflectarea lor în diaspora*, Ofelia Ichim (coord.), Editura Universității „Alexandru Iona Cuza”, Iaşi, 2003, p. 430.

BDD-A32438 © 2020 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:18:10 UTC)

EV: credeți că *experiența+experiența* directă ++ este *necesară* ↑ e absolut *necesară* unui om sau ↑p. 28).

5. Acumularea – strategie argumentativă. În literatura de specialitate, acumularea este definită ca fiind ,,un procedeu retoric care face legătura între o varietate de structuri care se caracterizează printr-o asemănare sintactică şi semantică doar parţială”[14]. Oferim câteva exemple de acumulare identificate în discursul televizual supus spre analiză:

- BA: păi cum să nu eu <**R** când merg la duhovnicul meu ↑ îngenunchi în fața lui CU

CONVINGEREA CĂ MERITĂ să îngenunchi în fața lui ↑ să s-ascult *cuvântul* ↑ *povața* ↑ *și ordinul* >↑ +++ părintele Arsenie Papacioc ↑ am stat în pușcărie împreună ↑ deci ne-am apropiat și acolo ↑ +++ la Aiud. (p. 11);

- BA: călugărul este unul dintre duhovnicii mari + care ne-au rămas nouă acuma ↑ + după ce au

plecat *părintele Cleopa* ↑ la cele veșnice ↑ + după ce a plecat ă +++ *părintele* + *Olarul*↑ la cele veșnice ↑ + *Paisie* de la Sihăstria ↑ + după ce a plecat + mai nou ↑ *părintele Sofian* ↑ ++ pe urmele unui + alt + mare duhovnic + la vremea lui + *părintele Arsenie Boca*↑ + și acuma deci ↑ *părintele Papacioc*↑ care este **[** printre trei. (p. 12);

- BA: a fugit. tot așa s-a întâmplat și cu Ioan când a vrut Dumnezeu să fie ↑ și-a luat

rolul în serios. atunci când m-am trezit arhiepiscop ↑ din prima zi mi-am luat rolul în serios ↑ ++ și atunci am avertizat pe colaboratorii mei și pe viitorii mei colaboratori<**F** SĂ NU ÎNCERCE SĂ MĂ LINGUȘEASCĂ ȘI NICI MĂCAR SĂ MĂ LAUDE >++ sub nicio formă ↑ că îl voi pedepsi pe cel care va încerca + într-un fel sau într-altul ↑ + *că am scris bine*↑ *că sunt talentat*↑ *că am apărut la televiziune* cu Eugenia Vodă ↑ (p. 23);

- BA: când eram în pragul ușii ++ am deschis ↑ l-am văzut + era slab ↑ + aproape

scheletic ↑ cert este însă că n-a durat cumpăna decât ă ++ o secundă ↑ sau o fracțiune dă secundă ↑ și m-am dus < **F** curajos >↑ + m-am așezat pe marginea < **F** patului >c-am zis că dacă < **F** NU MĂ DUC LA EL >↑ ++ și nu-l îmbrățișez ↑ va muri neîmpăcat +++ chiar ca un om părăsit + de toți+ și am zis ,,< **F** NU AM DREPTUL CA ACEST OM SĂ MOARĂ TRIST>”. și *m-am dus*↑ ++ *m-am așezat* pe marginea patului ↑ + și *l-am mângâiat* + ce faci Aurel ↑ de-abia vorbea ↑ mai mult șoptea ↑ + și l-am sărutat ↑ + și mi-am luat rămas bun de la el ↑ + și ++ (p. 24);

- BA: (…) când < **F** nu eram arhiepiscop >+ într-un ziar de București ↑ mi-a fluturat numele ă

+ sub semnul îndoielii ↑ și atunci am făcut o declarație ↑ pe care trebuie publicată ↑și am spus așa + foarte textual +,,nu am colaborat cu securitatea ↑+*nici cu angajament*↑+ și *nici fără angajament*↑+ *nici sub nume propriu* ↑+*nici sub nume conspirativ*↑+*nici în libertate*↑+ *nici în detenție* ↑+*nici în țară*↑+*nici în străinătate*↑+ (p. 24).

6. Negația polemică reprezintă o strategie argumentativă, ,,bazată pe contestarea unui enunţ anterior”[15], deținând ,,un caracter dialogic, replicativ, polifonic”[16]:

- BA: și eu + privațiunea de libertate ↑ este marea dramă pe care o trăiești. *nu foamea*↑

nu frigul↑ *nu setea*↑+ *ci faptul că nu ești liber* (x) ↑ +++ important e să vă păstrați libertatea interioară ↑ + iar libertatea interioară ↑ înseamnă și șansa de a te transforma. (p. 18).

[14]Dascălu, *apud* Luminița Hoarță Cărăușu, *Teorii şi practici ale comunicării*, Editura Cermi, Iaşi, 2008, p. 382.
[15]Daniela Rovența-Frumuşani, *Argumentarea. Modele şi strategii*, Editura All, Bucureşti, 2000, p. 115.
[16] Mariana Tuțescu, *L'argumentation*, Editura Universității din Bucureşti, Bucureşti, 1986, p. 105.

BDD-A32438 © 2020 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:18:10 UTC)

II. Particularități pragmatice

1.Strategia persuasivă a citatului. Maria Cvasnîi Cătănescu[17]analizează citatul din două perspective:din punct de vedere *formal*, citatul este o secvență textuală autonomă care reproduce, fără modificări, un text anterior, iar din punct de vedere *semantic*, el are capacitatea de a rezuma și de a fixa aforistic ideea centrală a textului. Chiar dacă citatul este folosit în întregime, ,,inserarea acestuia într-un context nou, a cărui logică este ostilă, are drept efect modificarea forţei şi a intenţiei iniţiale"[18]. Având funcție persuasiv-argumentativă prin ,,autoritate", citatul este nu numai ,,o ancoră necesară pentru discursul de bază; el este produs de vocea care interpretează"[19]:

- BA: știam treaba aceasta ↑ da' totuși căderea a fost +++ și am simțit că intru + în iadul

ă +++ pe care Dostoievski + l-a definit ca fiind ă +++ *,,neputință de a mai iubi".* și am simțit că nu mai put iubi oamenii. (p. 6);

- EV: dumneavoastră nu aveați nimic de ă +++ când îl descrieți pe Vasile Voiculescu ↑

spuneți *,,fața prelungă de sfânt bizantin"*↑ + dumneavoastră + nu iradiați starea unui om + care + se ascunde în umbra chiliei și↑(…) (p. 7);

- BA: se numea *pământ și cer*+ ecleziastul are + o formulă pe care o repetă mereu ↑ +

lumea de sub cer↑ sau *când vei fi sub cer*↑ *ceea ce se întâmplă sub cer*↑ pentru că și omul este + totuși ă ++ are o ++ structură duală ↑ suflet și trup. (p. 8);

- EV: că vă obseda materialitatea semenului ↑ și eram din ce în ce mai rudimentar cu

care arghezi în psalmii lui se tot căznea ↑ întru neputință + să și-l apropie pe Dumnezeu ↑ ,,*vreau să te pipăi și să urlu este*" ↑ (p. 26);

- EV: arghezi la care ați ținut foarte mult ↑ când v-a condus la poartă ↑ odată v-a spus

,,*îndoiala e lucru cel mai bun ↑ pe care-l poate avea un scriitor ↑ poți s-o ai și la optzeci de ani*". iată ↑ arghezi a avut dreptate. (p. 28);

- Ba: dar îndoiala în materie de credință v-a încercat vreodată? ați spus vreodată

,,*Dumnezeul meu ↑ de ce m-ai părăsit*?". (p. 28);

- BA: are arghezi o poezie pe care o începe așa ↑ ,,*de ce-aș fi trist↑când toamna târzie*

mi-i frumoasă" ↑+++ dar care se termină cu ă +++ expresia ,,*și +++ totuși*" (p. 29).

2. Mărci discursive

2.a.marca discursivă *deci,* **cu rol tematizator.**

O trăsătură pertinentă a discursului pe care îl analizăm este cea care face referire la utilizarea frecventă a mărcii discursive *deci*, cu rol tematizator:

- BA: a fost așa migrații din cauza condițiilor politico-economice din transilvania ↑ +

[17] Maria Cvasnâi Cătănescu, *Retorica publicistică. De la paratext la text*, Editura Universității din București, 2006, p. 226.

[18]Camelia Mihaela Cmeciu, *Strategii persuasive în discursul politic*, Editura Universitas XXI, Iași, 2005, p. 175.

[19]Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, *Discursul parlamentar românesc: tradiţie şi modernitate. O abordare pragma-retorică*la http:// old.unibuc/prof /ruxandoiu_l_g/ consultat la data de 05.08.2018.

BDD-A32438 © 2020 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:18:10 UTC)

mulți au migrat începând cu ă +++ (x) din părțile + sibiului ↑ + toate satele ă +++ subcarpatice + de sud ↑ + sunt sate de ciobani + emigranți din ardeal. ă +++ părinții + *deci*+++ bunicii mei au plecat cu tatăl meu în brațe ↑ + când avea < **F** NUMAI UN AN>↑ +++ și s-au strămutat în drăgășani **[** unde + (p. 4);

- BA: *deci* m-am întors în patria mea natală ↑ *deci*+ după tată ↑ și după toți strămoșii

mei paterni ↑ sunt ardelean ↓ +++ iar după mamă ↑ și după toții strămoșii mei materni ↑ sunt oltean. (p. 4);

- BA: ea era nevăzătoare ↑ +++ și +++ se găsea într-o vacanță ↑ NU din cauza aceasta a

murit ++ ci <**F** cred eucă nu eram acasă >↑ că eu am fost un copil sărac ↑ + și a trebuie să muncesc ↑ ca să mă întrețin ↑ ca să fac școală ↑ + dând meditații.+++*deci* vara +++ eram mai mult în < **F** TRECERE> pe acasă pe la început ↑ și restul eram în București unde dădeam meditații ↑ ca să fac bani (p. 5);

- BA: o da + da + da + simțeam că nu mai pot iubi ↑+ că nu vreau să mai văd oameni ↑

și am luat hotărârea să mă orbesc eu pe mine însumi **[ ]** și pentru aceasta cu + <**F** LUCIDITATE >⊥ ↑ ++*deci* nu a fost o nebunei de o zi ↑ sau de două ↑ (…) (p. 6);

- BA: e caraghios în loc de orb să fii chior. și așteptând acest moment ↑ ++ *deci* în care

+++ eram cu fața în sus și am ațipit. ++ cât↑ nu știu. dar am avut un vis ↑ +++ în care se făcea că sunt + pe apa bistriței ↑pe o apă curgătoare↑ pe apa bistriței ↑ (p. 7);

- BA: am și ceasurile mele de însingurare ++ *deci* eu deosebesc între singurătate și

însingurare ↑ + adică a fi lăsat a fi singur [+ a a te lăsa alții singur. (p. 7);

- EV: *deci* după dumneavoastră ↑ + < **Î** NICIODATĂ + ↑ PENTRU NIMIC ÎN

LUMEA ACEASTA ↑+ NU E PREA TÂRZIU > ↑ (p. 16);

- BA: ,,nu știu **]** ↑ dar bănuiesc că e undeva pe dreapta" + zic ,,ia vezi tu că trebuie să fie

pe vale ↑ + pentru că atunci când săpam decantoru' cu picioarele în apă până la genunchi ↑ + știam că + atinsesem pânza freatică ↑ + *deci* nivelul mureșului" (p. 16);

- BA: acolo comandantul cel nou ↑ a făcut ă + o biserică în curtea închisorii ↑ care e

uriașă ↑ e foarte mare închisoarea aiud ↑ ++ și am fost chemat la sfințirea bisericii ↑ ei bine am fost emoționant ca în poartă să ă ++ văd pe vechii mei prieteni ↑ și CO-pușcăriași ↑ pe părintele băbuș ↑ pe părintele sofian ↑ care m-au așteptat ↑*deci*++ aceeași poartă ↑ + pe care intrasem în toamna lui nouă sute șaizeci ↑ ++ intrasem în lanțuri ↑ + adus de la Jilava ↑ + după trei zile + de transport pe tren cu duba + specială (p. 17);

- BA: da și i-am îndemnat la transformare ↑ + libertatea interioară presupune pe de o

parte ↑ + posibilitatea de < **Î** A-ȚI ASUMA SUFERINȚA>↑ +++ *deci* suferința asumată nu mai este o adevărată suferință ↑ + pentru că ți-ai + ți-ai asumat-o ↑ + ți-ai apropriat-o ++ și există și șansa transformării ↑ + și i-am îndemnat la transformare ↑ + din rău să devii bun. (p. 18);

- BA: și *deci* am căpătat o aură + de glorie în plus ↑ +++ și așa mai departe ↑ ă (p. 23);

- BA: nu orice utecist **]** era și membru de partid.

EV: *deci* ați fost simplu utecist ↑ (p. 26).

BDD-A32438 © 2020 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:18:10 UTC)

2.b. mărci pragmatice ale organizării discursului

- EV: *în altă ordine de idei*↑ când mi-ați povestit despre sora ↑ pe care ați pierdut-o ↑+

pe când ea avea șaisprezece ani ↑ + și bănuiți că avea tuberculoză ↑ mi-am amintit ce am citit scris dumneavoastră într-una dintre cărți ↑ ++ povestiți un episod ++ v-ați dus la țară ↑ și v-ați întâlnit față-n față ↑ pe neașteptate ↑ cu un văr ↑ (p. 23).

2.c. mărci ale conexiunii diverselor părți de discurs: *și, iar, drept aceea, de aceea.*

- BA: a plecat să-și găsească un serviciu ↑ pentru că prăvălia acea amărâtă ↑ nu mai

mergea ↑ + pentru că a intervenit concurența. ++ el era ardelean ↑ *iar* la câteva sute de metri + un oltean și-a deschis o prăvălie +++ și și-a atras clientelă ↑ **[** pesemne că avea ↑ (p. 4);

- BA: printre multe altele **]** când scrii teatru ↑ trebuie să îți alegi < **F** BINE

CUVINTELE>.o piesă de teatru↑ este o literatură care se rostește pe scenă ↑ + într-o sală foarte vastă + și de multe ori un cuvânt se rostește corect pe scenă ↑ + dar ajunge deformat ↑ + sus la balcon;

Ev: îî

BA: și *de aceea* am învățat această categorie de cuvinte ↑ < **F** PE CARE NU LE

FOLOSEȘTI>↑ + nici în biblie nu le-am folosit ↑ ++ pentru că ++ biblia + mai mult ++ se ascultă cu + voce tare ↑ în biserică ↑ decât se citește. (pp. 13-14);

- BA: nu știu *iar* cu celălalt a hotărât să moară acolo poate că l-a scutit de păcatele viitoare. (p.

19);

- BA: da ++ pe aceasta mi-am mi-am menținut-o ↑ oriunde m-am găsit ↑ *de aceea*am

curajul să spun opinia.

EV: exact.

BA: *de aceea* mă simt un om liber ă ↑ +++ și în sfântul sinod ↑ oriunde spun ceea ce cred↑ + **[** convingerea mea ↑ (p. 22);

- EV: dar toma necredinciosul ↑ toma îndoitul ↑ nu e în fond + sfântul protector al

științei? știința nu asta face mereu?

BA: da cum să nu ↑ *de aceea* Iisus nu l-a osândit pentru faptul că I-a cerut proba palpabilă ↑ cea mai frumoasă definiție a credinței este ⊥ se găsește în evanghelie ↑ + Iisus îl întreabă pe cineva↑ „< **Î** CREZI>” și spune „< **F** CRED DOAMNE↑ AJUTĂ NECREDINȚEI MELE >”. (p. 29).

2.d. mărci discursive ce introduc informații cu caracter explicativ, relaționând explicația de discursul anterior: *căci, că.*

- BA: peste douăsprezece mii de versuri ↑ adică în primii doi ani exemplul acesta a

durat ++ când a fost cu securitatea în anchetă ↑*că* mai mult acesta a fost punctul de pornire ↑ ca să nu fiu robul anchetei ↑ + care te zdrobește ↑ (p. 14);

- BA: da + da + cam douăzeci de minute ↑ pentru că celula de la aiud este în principal

BDD-A32438 © 2020 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:18:10 UTC)

⊥ *că* cine a construit-o ↑ sau mai târziu ↑ au pus calorifer ↑ care nu a funcţionat ↑ < **F** POATE PE VREMURI>↑ nu l-am văzut funcţionând ↑ însă aceste ţevi şi pe orizontală ↑ şi pe verticală ↑ care transmiteau sunetele până la distanţe foarte foarte mari. (p. 19);

- BA: în ă ++ cimitirul bisericii ↑ ă ++ în satul meu. aşa încât ++ mi-am iertat duşmanii

↑ + dar dacă trebuie să + am un resentiment ↑ nu este ură ↑ sau gând de răzbunare ↑ ++ dar un resentiment faţă de cei care m-au arestat ↑ + şi m-au ţinut în închisoare ↑ pentru faptul că părinţii mei au murit ă ++ trişti. nu *că* au murit *că* erau bătrâni ↑ ++ ci pentru că au murit trişti ↑ ++ cu amândoi + băieţii + în închisoare (p. 21);

- EV: câţi arhiepiscopi ar mai povesti *că* ă ++ au servit într-un restaurant ↑ c-au ++ fost

chelnări ↑ că ă ++ au vrut să-şi smulgă ochii ↑ + vă daţi seama câtă libertate interioară presupune + puterea asta a mărturisirii la dumneavoastră ↑ (p. 22);

- EV: v-aţi trezit într-o funcţie care nu vi s-a părut *că* oarecum vă limitează + libertatea

↑ (p. 22)

- BA: ă +++ da îndoiala este un dat al omului ↑ şi de multe ori un dat pozitiv.++ nu

uitaţi *că* îndoiala ↑ e o metodă de cunoaştere ↑ **[** dacă ↑ (p. 28).

3. Elemente deictice utilizate ostensiv: interjecţii prezentative *iată:*

- EV: ei + şi *iată* ce spuneţi aici ↑ că eraţi la polovragi ↑ şi că acolo ↑+ vă chinuiaţi + să

aflaţi calea întoarcerii către om ↑ „**<Î** după doi ani de confruntare”++ deci aţi stat doi ani la Polovragi?>(p. 11);

- EV: *iată* încă o dovadă de tinereţe şi de vitalitate. (p. 13);
- EV: chiar dacă **]** ↑

BA: îmi creezi inamici.

EV: *iată* ↑

BA: da + cum să nu ↑ (p. 22);

Concluzii

Lucrarea de faţă scoate în evidenţă şi analizează principalele particularităţi retorice şi pragmatice ale interviului cultural din cadrul emisiunii *Profesioniştii*, având ca moderator pe Eugenia Vodă, iar invitat, pe teologul şi scriitorul Bartolomeu Anania. Între particularităţile pragma-retorice, au fost selectate spre a fi luate în discuţie *anafora, chiasmul, metafora argumentativă, repetiţia, negaţia polemică, strategia persuasivă a citatului, diverse tipuri de mărci discursive cu diferite roluri pragmatice*(cu rol tematizator, de organizare a discursului, de conexiune a diferitelor părţi de discurs, cu caracter explicativ), elemente deictice utilizate ostensiv.

Prezentarea unor personalităţi exponenţiale din diferite domenii şi mediatizarea unor informaţii legate de acestea pune în circulaţie o formă de cultură autentică, împărtăşită de publicul larg, cu rolul de a modela conştiinţe într-un mod constructiv.

BIBLIOGRAPHY

Bidu-Vrânceanu, Angela, Călăraşu, Cristina; Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana; Mancaş, Mihaela; Pană Dindelegan, Gabriela, *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, Editura Nemira, Bucureşti, 2001.

Cmeciu, Camelia Mihaela, *Strategii persuasive în discursul politic*, Editura Universitas XXI, Iaşi, 2005.

BDD-A32438 © 2020 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:18:10 UTC)

Coculescu, Mariana Steluța, *Discursul televizual. Între cooperare și polemică*, Editura Universității Petrol-Gaze din Ploiești, 2008.

Cvasnîi Cătănescu, Mari, *Retorica publicistică. De la paratext la text*, Editura Universității din București, 2006.

Hoarță Cărăușu, Luminița,*Teorii şi practici ale comunicării*, Editura Cermi, Iaşi, 2008.

Hoarță Cărăușu, Luminița (coordonator), *Corpus de limbă vorbită actuală*, Editura Cermi, Iași, 2005.

Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa, ,,Dezbaterea televizată românească actuală. Personalităţi ale diasporei" (Actele Simpozionului internaţional Cultură şi identitate românească.Tendinţe actuale şi reflectarea lor în diaspora, 22-24 septembrie 2010), în *Cultură şi identitate românească. Tendinţe actuale şi reflectarea lor în diaspora*, Ofelia Ichim (coord.), Editura Universităţii ,,Alexandru Iona Cuza", Iaşi, 2003, p. 430.

Luminiţa Hoarţă Cărăuşu, ,,Arsenie Boca, <Cărarea împărăţiei>. Particularităţi morfosintactice şi retorico-pragmatice", în *Analele ştiinţifice* ale Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza"din Iaşi (serie nouă), secţiunea IIIe, Lingvistică, tomul LX/ 2014, pp. 51-80.

Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana*, Discursul parlamentar românesc: tradiţie şi modernitate. O abordare pragma-retorică*la http:// old.unibuc/prof /ruxandoiu_l_g/ consultat la data de 05.08.2018.

Perelman, Chaïm; Olbrechts-Tyteca, Lucie,*Tratat de argumentare. Noua retorică*, Traducere şi indecşi de Aurelia Stoica, Prefaţă de Michel Meyer, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2012.

Popa, Dorin*, Textul jurnalistic. Genuri şi specii* (curs), Editura Universității ,,Alexandru Iona Cuza", Iași, 2002.

Rovenţa-Frumuşani, Daniela, *Argumentarea. Modele şi strategii*, Editura All, Bucureşti, 2000.

Rovenţa-Frumuşani, Daniela, *Analiza discursului. Ipoteze şi ipostaze*, Editura Tritonic, Bucureşti, 2012.

Tuţescu, Mariana, *L'argumentation*, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 1986.

Zafiu, Rodica, ,,Anafora", în *Gramatica limbii române II, Enunţul*, Academia Română, Institutul de Lingvistică ,,Iorgu Iordan- Al. Rosetti", Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, pp. 656-657.

Zeca-Buzura, Daniela, *Jurnalismul de televiziune*, Editura Polirom, Iaşi, 2005.

BDD-A32438 © 2020 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:18:10 UTC)